

פרופסור דויד ליבאי:
„המצב בבתי הסוהר
הוא בושה למדינה!“

המצב בבתי הסוהר בארץ מעולם לא היה מזהיר, ובשנים האחרונות הוא נעשה גרוע יותר ויותר. בזמנו הוקמה ועדה ממלכתית בראשותו של השופט מקס קנת, אשר התבקשה להגיש את מסקנותיה. אבל כמו שהדברים נראים היום, לא נעשה הרבה, אם בכלל, לשיפור המצב.

אחרי המרד בכלא רמלה עלה העניין שוב לכותרות. שאלתי את הפרופסור דויד ליבאי, שהוא חבר בוועדה, אם הם עוסקים בתיאוריה בלבד, או שיש להם גם דרכים לדאוג ליישום מסקנותיהם.

למעשה, ועדה ממלכתית מעין זו ממונה לקבוע ממצאים ולהמליץ המלצות, ובכך מסתיימת עבודתה. אבל הוועדה שאנו מדברים בה בחרה להגיש את מסקנותיה בשלושה חלקים. בדרך זו שמרה בידה את האפשרות להגיב על מה שיעשה או לא יעשה לגבי מסקנות של כל חלק בנפרד. את החלק הראשון של המסקנות הגשנו במאי 81. יש שם המלצות לגבי כל בתי הסוהר בארץ. עם דגש מיוחד על כלא רמלה.

● למי הגשתם את מסקנותיכם?
 לשרהפנים. ומאז אני לא שמעתי על ישיבת ממשלה שהוקדשה לנושא, וחבריי הוועדה מעולם לא הוזמנו לשר כרי לדבר על הדוח.

● מי אחראי לביצוע מסקנות אלו?
 האחראית המיניסטריאלית היא על שרהפנים.

● לא נעשה דבר מכל הצעותיכם?
 איני רוצה להיות פסקני לגמרי, ולומר שלא נעשה כלום מוחלט. אבל אני יודע שלא נהרס אף אגף, אני יודע שהתנאים ממשיתים להיות חמורים ביותר.

● אם לא נעשה דבר, או כמעט דבר, מדוע אתם מומשיכים לעבוד ולהגיש מסקנות?
 בוועדה התגבשה דעה, שהיא צריכה להמשיך בעבודתה מבחינה ציבורית, להסביר לציבור את המצב ולהשאיר דוקומנט. אולי הממשלה תתעורר לפעולה רחופה. ואם לא הממשלה הזאת — אז אולי ממשלה אחרת.

● שמעתי על שופט בחיפה שסירב לשלוח אדם למאסר בגלל התנאים בבית הכלא. מה דעתך?
 אמרתי לא פעם, שמערכת אכיפת החוק היא אחת, ולא יתכן שכל גורם בה יתעלם משאר חלקיה. כלומר, שופטים בהחלט רשאים לראות את המצב בבתי הסוהר כעניינם, ואף לקחת את זה בחשבון עד גבול מסויים.

● מה הפיתרון, לדעתך?
 את התנאים הפיסיים החמורים לא ניתן לפתור ללא הקצאת משאבים מתאימים. כלומר — צריך התערבות הממשלה. לגבי נשאים אחרים כמו חינוך, תרבות, קשר עם הבית, בזה צריך אומץ-לב ואיכפתיות מצד הנהלת בתי הסוהר.

● כרגע המצב הוא לא רק פגיעה בכווית האדם, אלא גם בושה למדינה.

איתן אבניאון:
„צעדים של אספירין
במקום ניתוח רציני!“

אם השר יורם ארידור מבטיח בטלוויזיה שנגמרו הגזירות הכלכליות. סימן שהוא חושב שהגזירות של השבוע שעבר יפתרו את הבעיות הכלכליות של ישראל. ביקשתי לדעת אם גם אנשי-כלכלה אחרים חושבים כך. ומאחר שלא רציתי לשמוע את התשובה הסטנדרטית „אני לא הייתי מגיע למצב הזה“, פניתי לאיתן אבניאון. מנכ"ל חברת „הסנה“ וכלכלן במיקצועו, ושאלתי אותו אם אנחנו הולכים לישועה כלכלית.

הבעיה העיקרית, לפי דעתי, היא מאזן-התשלומים. פיקדון-היבוא לא יפתור אותה. כל הצעדים החדשים באו לפתור בעיה של תקציב שוטף, ואפילו לא את בעיותיהם של היצואנים — כי אין פה שום עידוד ליצוא. ביבוא, לעומת זאת, זה יפגע באופן חלקי וזמני.

צריך להבין, שכרמה כזאת של אינפלציה בין 8 ל-10 אחוז בחודש. היהודים יתרגלו מהר מאוד שהמוצר המיובא יעלה להם עוד קצת. מי מתרגש היום מעלויות מחירים? אבל אם יהיה הברזל גדול במחירים של מוצרי-יבוא והמוצרים-המקומיים, אנשים יקנו תוצרת הארץ.

אם הם יתרגלו למחירים, הם יקנו יבוא. ואם הם יתחילו לקנות תוצרת מקומית — אז מה נשלה לחו"ל? איפה היצוא?

● מה דעתך על שלושת הפרומילים שישלם כל אזרח עבור כל פעולה בחשבוננו הפרטי?
 מה שהכרימרג'ו אותי כטיעון של ארידור, זה שהוא אומר שאי-אפשר להחזיק צנא בלבנון בלי מיסים. או בכקשה להוציא משם את הצנא.

אבל לעצם העניין, שלושה פרומיל זה לא כליכך הרבה כסף עבור האזרחים, וזה יכול להביא הרבה מאוד כסף לאוצר. אבל נראה לי מאוד לא צודק שאדם ישלם מיסים גם על הנטו שלו.

● מה, לפי דעתך, יעזור למדינה הזאת מבחינה כלכלית?
 כל זמן שלא יגרמו לירידה ריאלית בהכנסות, עלי-ידי קיצוץ של הוצאות הממשלה מצד אחד, ומאיך שהיהודים יתחילו לשלם יותר בעד השרותים שהממשלה נותנת להם — אני לא רואה פיתרון ממש.

● כלומר, הצעדים האחרונים לא יפתרו דבר?
 זה הכל צעדים של אספירין, במקום ניתוח רציני לחולה.

רות ברנע:
„המטרה הסופית: הבנים
חוזרים ואנחנו מתפרקות!“

כשקראתי את מיכתבה של שושנה שמואלי שהתפרסם ב„הארץ“ לפני כחודש, לא חשבתי לרגע שמיכתב כזה יכול לגרום ליצירת תנועה גדולה כליכך כמו „אמהות נגד שתיקה“. שמונה היום כ-7000 אשה ואיש. אבל התנועה קיימת, ומדי יום מצטרפים אליה עוד הורים דואגים.

מישלחת של נשים התקבלה השבוע לשיחה אצל שרהביטחון, והנשים יצאו משם די מאוכזבות. שאלתי את הגברת רות ברנע, חברת „נשים נגד שתיקה“, ממה התאכזבו?

אני לא השתתפתי בפגישה, וגם הוחלט לא לדבר על הדברים שנאמרו שם. האכזבה העיקרית שלנו היא מזה שאנחנו צריכות להמשיך במאבק.

לא היו לנו ציניות שבסיום הפגישה איתנו, שרהביטחון ישנה את המדיניות. אנחנו רק רוצות שיקחו אותנו בחשבון בשיקולים שלהם. רצינו גם שיהיה ברור לשרהביטחון שאנחנו לא קבוצה של נשים היסטוריות, שכל אחת רק דואגת לילד הקטן שלה.

● מה חושבים הבנים שלכם על ההתארגנות?
 יש בנים שחושבים כמו האמהות, כמו במיקרה שלי. אבל אני יודעת על אמהות שלא רוצות שייורדע לבנים שהן פעילות, כי הבנים מתנגדים.

● יש הרגשה שכולכם באתן, אם לא ממיסלגה אחת, הרי לפחות ממויגור פוליטי אחר. יש ביניכם, למשל, אמהות שהצביעו ליכוד?
 אני ממש לא יודעת. אני הצבעתי בשלוש הפעמים האחרונות עבור שלוש מיפלגות שונות. לא ביררנו מה הנטייה הפוליטית של כל אחת מאיתנו, וזה לגמרי לא חשוב.

● אחרי הפגישה עם שרהביטחון כאילו הגעתן למבוע סתום. מה הלאה?
 כרגע אנחנו בהתארגנות, עדיין. לא ברור כיצד נפעל, אבל ברור שנמשיך לפעול. זאת כמובן, כשכל הזמן עומדת לנגד עינינו המטרה הסופית: שהבנים יחזרו ארצה. אז נתפרק.